

УДК 351:355.58:061.1ЄС(4+477)
DOI 10.36.030/2664-3618-2020-2-110-117

Анна Терент'єва,

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри державного управління у сфері цивільного захисту,
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту
<http://orcid.org/0000-0003-3881-5865>

Олександр Твердохліб,

доктор наук з державного управління, доцент,
професор кафедри державного управління у сфері цивільного захисту,
Інститут державного управління та наукових досліджень з цивільного захисту;
професор кафедри стратегічних комунікацій,
Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського
<http://orcid.org/0000-0002-1502-2937>

МЕХАНІЗМ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЄС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

У статті здійснено загальний огляд функціонування Механізму цивільного захисту Європейського Союзу, показано його особливості в сучасних умовах, що характеризуються глобальним поширенням пандемії коронавірусу COVID-19. Актуалізовано проблематику консолідації зусиль усіх держав світу в протидії цьому негативному явищу, яке нині набуло несподівано наростаючого, зтяжненого характеру, і вирішення якого потребує негайних рішень, оскільки воно може мати непередбачувані наслідки гуманітарного, медичного, соціального й економічного характеру на близьку та віддалену перспективи. Охарактеризовано діяльність Координаційного центру реагування на надзвичайні ситуації, який є ключовою управлінською ланкою й базовим рушієм заходів, спрямованих на підготовку, моніторинг, оцінювання та надання допомоги у разі виникнення надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру у будь-якій країні світу. Продемонстровано функціональний аспект Механізму цивільного захисту Європейського Союзу в сучасних умовах суспільного розвитку, технологічні особливості й обставини його активації у відповідь на запити країн як усередині Європейського Союзу, так і за його межами, пов'язані з їхньою неспроможністю самостійно подолати чи мінімізувати наслідки виникнення надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Відображено роль України у функціонуванні Механізму цивільного захисту Європейського Союзу відповідно до взятих нею на себе зобов'язань, з'ясовано ступінь її готовності у протидії негативним наслідкам, спричиненим глобальним поширенням пандемії коронавірусу COVID-19 в рамках співпраці з відповідними інституціями у напрямках надання гуманітарної допомоги, підготовки й моніторингу, фінансової підтримки, консультування, негайного реагування на виникнення надзвичайних ситуацій тощо.

Ключові слова: Механізм цивільного захисту ЄС; надзвичайні ситуації; співробітництво, коронавірус COVID-19; пандемія; гуманітарна криза; ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій.

Постановка проблеми. Події новітнього періоду розвитку сучасного світу засвідчують, що нині процеси виникнення й поширення надзвичайних ситуацій не знають кордонів і здатні вражати одну чи кілька країн одночасно, без попередження. Досвід діяльності окремих держав та їх об'єднань беззаперечно доводить, що за таких умов найкраще виявляє себе узгоджена спільна реакція, продумана до найменших деталей й апробована на практиці, адже лише спільний підхід до підготовки, запобігання чи ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій здатен не лише

об'єднати набутий ними досвід функціонування й реагування в подібних випадках, а й може мінімізувати дублювання певних функцій щодо забезпечення й координації надання допомоги, максимально адаптувати її до потреб і запитів постраждалих територій. Зазначене актуалізується нині небувалими темпами, адже пандемія коронавірусу COVID-19 створила гуманітарну кризу безпрецедентних глобальних масштабів.

Ситуація з поширенням коронавірусу COVID-19 в Україні продовжує бути стабільно важкою і набуває несподівано наростаючого та

зтяжнього характеру. Моральна втома населення від перебування в режимі ізоляції, економічні, соціальні й гуманітарні чинники суттєво змінили умови протидії поширенню цього захворювання наприкінці весни 2020 р., коли більшість населення країни повернулася до звичайного способу життя, нехтуючи елементарними засобами захисту та відповідними карантинними обмеженнями. Як наслідок, на початку літа відбулася низка стрімких сплесків захворювання, яка призвела до подвоєння-потроєння кількості щоденно інфікованих людей з тенденцією до подальшого наростання хвороби. Наприкінці літа 2020 р. системі охорони здоров'я України і суспільству в цілому не вдалося зупинити наростання пандемії, що спричинило неочікувано високий рівень щоденно інфікованих людей. Остаточна перемога над хворобою можлива лише в результаті поступової появи колективного імунітету людей, при якому антитіла мають виробитися приблизно в 60–70 % населення.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика налагодження ефективного й результативного управління у сфері підготовки, запобігання й реагування на надзвичайні ситуації різноманітного характеру була предметом розгляду багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. Разом з тим вивчення зарубіжного досвіду організації цих процесів, на жаль, не стало темою широкого наукового дискурсу. Сучасні умови суспільного розвитку характеризуються новітніми явищами, відповіді на які світова наука здатна представити лише згодом, після здійснення глибокого багатфакторного аналізу й оцінювання їх у динаміці.

Однак уже впродовж кількох років з'являються поодинокі наукові розвідки, автори яких ставлять собі за мету або висвітлити загальні питання порушеної нами проблематики, або ситуативні спроби описати наявний стан справ сьогодення. Так, в аспекті розглядуваної нами теми на увагу заслуговує наукова публікація А. М. Любінського, який визначає основні пріоритети України у міжнародному співробітництві у сфері цивільного захисту, зокрема щодо взаємодії з інституціями інших держав і міжнародних організацій, розроблення й відпрацювання спільних дій, налагодження обміну відповідною інформацією та досвідом тощо, що належать до компетенції Державної служби України з надзвичайних ситуацій (Любінський, 2015). О. А. Подскальною аналізуються питання функціонування Механізму цивільного захисту ЄС, його позитивні моменти та переваги, наближення системи цивільного захисту в Україні до європейських стандартів; дослідниця підсумовує, що нині розвиток сучасної та потужної системи цивільного захисту України

потребує поглиблення співробітництва з міжнародними, зокрема європейськими структурами, що уможлиблюється в рамках функціонування Механізму цивільного захисту ЄС (Подскальна, 2015). Загальний огляд законодавства щодо Механізму цивільного захисту ЄС як інструментарію солідарності при випробуванні пандемією COVID-19 наведено в (De Pooter, 2020).

Мета дослідження – охарактеризувати теоретичні й прикладні аспекти функціонування Механізму цивільного захисту ЄС в умовах глобальних викликів і загроз, спричинених поширенням пандемії коронавірусу COVID-19, та продемонструвати можливості консолідованого підходу держав до вирішення зазначеної гуманітарної кризи сьогодення.

Виклад основного матеріалу. В оприлюдненому 08 квітня 2020 р. спільному повідомленні Європарламенту, Ради Європи, Європейського економічно-соціального комітету та Комітету регіонів щодо глобальної відповіді ЄС на COVID-19 зазначається, що спалах коронавірусу перетворився нині на глобальну пандемію, наслідки якої будуть далекосяжними і справлятимуть суттєвий вплив на суспільну стабільність і безпеку, а тому ця історична криза вимагає швидкої, повсюдної та скоординованої глобальної відповіді для забезпечення захисту всіх людей, збереження життя й подолання гуманітарних, медичних, соціальних та економічних наслідків (Joint Communication, 2020). 3-поміж пріоритетних напрямів роботи в указаному напрямі ними виокремлено організацію поставок україн необхідних засобів індивідуального захисту до країн-партнерів, а також надання допомоги в натуральній формі постраждалим країнам через Механізм цивільного захисту ЄС, який ми розглянемо більш детально.

Так, допомога ЄС у сфері цивільного захисту являє собою урядову допомогу, що надається або у формі підготовки, або в рамках негайного реагування на виникнення надзвичайної ситуації як у межах Європи, так і в усьому світі (European Civil Protection). Згадана допомога надається в натуральній формі, може передбачати надсилання й розгортання команд чи експертів, які мають спеціальне оснащення і здатні оцінити й скоординувати надання такої підтримки у відповідній сфері. Якщо певна країна неспроможна справитися із надзвичайною ситуацією, що виникла на її території, то до її ліквідації чи мінімізації залучаються інші держави-члени ЄС та країни-учасниці Механізму цивільного захисту ЄС й надають відповідну допомогу.

Витоки унормування функціонування цього інструментарію в ЄС сягають 2001 р., коли було помічено значне зростання чисельності й

тяжкості надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, усвідомлено необхідність їх передбачення й випередження настання, акцентовано увагу на необхідності оцінювання не лише поточних, а й довгострокових наслідків і впливу як на сучасний розвиток подій, так і на прогнозування майбутнього їх розгортання.

Нині відповідно до нормативних документів ЄС (2013 р.) під захистом у рамках цього Механізму розуміється передусім захист людей, навколишнього середовища та майна (у тому числі культурної спадщини) від усіх можливих видів надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру, включаючи екологічні катастрофи, морські забруднення, різке загострення надзвичайних ситуацій, пов'язаних зі здоров'ям, що виникають всередині ЄС чи поза ним, у сенсі доповнення можливостей постраждалої країни щодо реагування на них. Що стосується надзвичайних ситуацій, спричинених терористичними актами, ядерними або радіологічними аваріями, Механізм цивільного захисту ЄС охоплює лише дії щодо підготовки та відповідного реагування виключно в межах сфери цивільного захисту (Decision No 1313/2013/EU, 2013, р. 924).

Базуючись на одному із керівних принципів функціонування ЄС – принципі солідарності, – Механізм цивільного захисту ЄС не замінює відповідальності країни, на території якої виникла надзвичайна ситуація, щодо її ліквідації й мінімізації її наслідків, проведення підготовчих, оцінювальних і запобіжних заходів, а лише розглядається як інструментарій щодо організації відповідної кооперації й координації у сфері цивільного захисту (див. рисунок).

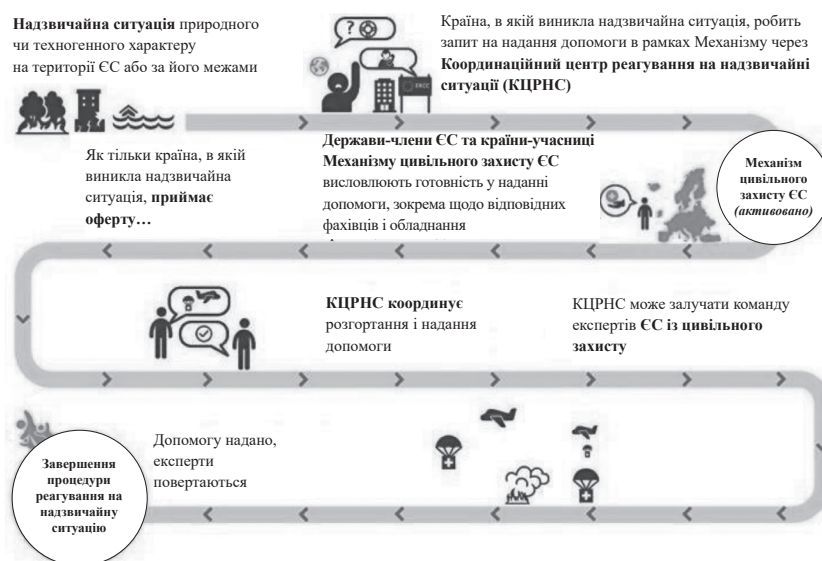

Схема функціонування Механізму цивільного захисту ЄС (EU Civil Protection)

У вдосконаленому в 2019 р. законодавстві в цій сфері наголошується на тому, що заходи з профілактики мають ключове значення для захисту від природних та техногенних катастроф і тому держави-члени ЄС зобов'язуються регулярно проводити оцінювання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій, а також спроможності щодо управління ними, зосереджуючись при цьому на ключових із них і передаючи відповідну інформацію Європейській Комісії. Крім того, держави-члени ЄС повинні обмінюватися інформацією щодо здійснюваних ними заходів із запобігання та готовності до дій у надзвичайних ситуаціях, особливо тих із них, які необхідні для реагування на основні ризики, що справляють транскордонний вплив, та, за необхідності, на ризики з низькою ймовірністю настання, проте з високим рівнем впливу (Decision (EU) 2019/420, 2019, р. 2).

Механізм цивільного захисту ЄС за своєю суттю покликаний підтримувати, доповнювати та сприяти координації дій держав-членів ЄС для виконання спільних конкретних цілей, а саме: досягнення високого рівня захисту від виникнення надзвичайних ситуацій через запобігання або зменшення їх потенційних наслідків шляхом сприяння розвитку культури щодо запобігання й покращення співпраці між інституціями цивільного захисту та іншими відповідними службами; підвищення готовності реагування на надзвичайні ситуації як на рівні держав-членів ЄС зокрема, так і на рівні ЄС загалом; сприяння швидкому та ефективному реагуванню у разі настання надзвичайних ситуацій чи неминучих катастроф; підвищення обізнаності широких верств населення та їх готовності до надзвичайних ситуацій (Decision No 1313/2013/EU, 2013, р. 928).

Механізм цивільного захисту ЄС забезпечує співпрацю і допомогу між 34 державами (27 державами-членами ЄС, 6 країнами-учасницями і Великобританією) у разі виникнення надзвичайних ситуацій, до яких належать поєві та землетруси, лісові пожежі й інші катастрофи, а протягом 2019–2020 рр. цей інструментарій також відіграв і продовжує відігравати важливу роль під час подолання наслідків кризи, спричинених поширенням коронавірусу COVID-19.

Крім координаційних заходів, здійснюваних у рамках реагування на надзвичайні ситуації природного й техногенного характеру, обміну інформацією про ймовірні

ризиків та можливості управління ними на європейському рівні, Механізм цивільного захисту ЄС також передбачає реалізацію заходів із запобігання та готовності до надзвичайних ситуацій, на чому в нормативній документації зроблено особливий акцент (тренінги, обмін експертами, інші заходи, включаючи гранти на проекти співпраці й розроблення новітніх технологій та інструментів).

Європейська Комісія керує Механізмом цивільного захисту ЄС через Координаційний центр з реагування на надзвичайні ситуації (КЦРНС), який є його основною функціональною управлінською ланкою і покликаний координувати питання надання допомоги (зокрема щодо пунктів надання допомоги, експертизи, груп цивільного захисту, спеціалізованого обладнання) країнам, що постраждали внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій. Ця структура забезпечує швидке розгортання допомоги у разі виникнення надзвичайної ситуації та виступає координаційним центром між усіма державами-членами ЄС, іншими країнами-учасницями Механізму цивільного захисту, країною, що постраждала і потребує допомоги, та експертами з питань цивільного захисту й гуманітарних питань.

Центр працює цілодобово і може надавати допомогу будь-якій країні всередині ЄС або за його межами, яка постраждала від масштабної надзвичайної ситуації, у відповідь на запит органів державної влади цієї країни, інституцій ООН (Emergency Response), Міжнародної федерації Червоного Хреста і Червоного Півмісяця чи Організації із заборони застосування хімічної зброї, причому він спроможний виконувати свої функції, одночасно працюючи над ліквідацією кількох надзвичайних ситуацій по всьому світу. Він уповноважений самостійно (у разі потреби) фінансувати транспортування фахівців, експертів з питань цивільного захисту, доставку необхідних ресурсів до постраждалої країни, адже моніторинг та обмін відповідною інформацією здійснюється ним у режимі реального часу і за необхідності відповідне реагування можливе як удень, так і вночі, навіть в умовах обмеженості часу.

Нині підраховано, що з моменту свого створення у 2001 р. Механізм цивільного захисту ЄС було активовано понад 330 разів у відповідь на запити країн про надання допомоги як усередині ЄС, так і за його межами.

У контексті поглиблення співпраці з ЄС Україна прагне інтегруватися до його Механізму цивільного захисту. Головною метою приєднання до цього інструментарію є повноцінна участь Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України) у Єдиній інформаційній системі екстреної комунікації Механізму ци-

вільного захисту ЄС, що використовується державами-членами ЄС для інформування КЦРНС про наявні національні сили (модулі), їх склад і можливості, обладнання. Важливим елементом у співпраці з ЄС є подальша участь ДСНС України в програмах міжнародної технічної допомоги ЄС з метою забезпечення її пожежно-рятувальних підрозділів сучасною технікою, необхідною для ефективного реагування на надзвичайні ситуації.

Отже, Україна приєдналася до Механізму цивільного захисту ЄС майже дванадцять років тому. Так, 08 грудня 2008 р. в Брюсселі була підписана Адміністративна домовленість, якою було передбачено співробітництво нашої держави в зазначеному напрямі.

Відповідно до Адміністративної домовленості сторони взяли на себе зобов'язання щодо сприяння взаємній допомозі у випадках виникнення надзвичайних ситуацій, проведення спільної роботи з оцінювання впливу наслідків стихійного лиха на навколишнє середовище, залучення експертів до участі у профільних технічних семінарах, співробітництва у сфері більш ефективного використання існуючих сил та засобів цивільного захисту, цілодобового обміну інформацією з КЦРНС щодо надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, що виникли на території держав-членів ЄС та інших країн світу (Співпраця з міжнародними).

Нині ДСНС України проводиться робота з Генеральним Директоратом Європейської Комісії з питань гуманітарної допомоги та управління кризовими ситуаціями щодо узгодження тексту нової Адміністративної домовленості на заміну укладеній, що сприятиме прискоренню підписання Плану спільних заходів з питань гуманітарної допомоги та управління кризовими ситуаціями щодо співробітництва у сфері цивільного захисту.

У нинішніх умовах динамічного поширення пандемії за допомогою КЦРНС Європейська Комісія готова цілодобово надавати допомогу всім країнам Європи та за її межами, які звертаються до нього із запитом про конкретну підтримку. Так, на тепер до КЦРНС надійшло 49 запитів про допомогу: 7 від держав-членів ЄС, 3 – від країн-учасниць Механізму цивільного захисту ЄС, 2 – від міжнародних організацій та 37 – із третіх країн. Запити з 19 країн про допомогу (Албанія, Вірменія, Білорусь, Боснія і Герцеговина, Китай, Хорватія, Естонія, Грузія, Греція, Італія, Кенія, Литва, Молдова, Чорногорія, Нідерланди, Північна Македонія, Сербія, Іспанія, Україна) КЦРНС були задоволені частково (Crisis management).

Варто зазначити, що в країнах, які розвиваються, допомога в рамках Механізму цивільного

захисту ЄС зазвичай надається одночасно із гуманітарною допомогою ЄС.

Так, наприклад, в уже згаданому повідомленні (Joint Communication) вказано, що в рамках передбачених заходів щодо глобальної відповіді ЄС на COVID-19 до України було поставлено обладнання для Центру невідкладної медичної допомоги Донецької області зі 100 комплектами засобів індивідуального захисту, а також понад 70 л висококонцентрованої антисептичної рідини.

З-поміж інших заходів, реалізація яких спрямована на боротьбу із глобальним поширенням коронавірусу COVID-19 в Україні, вважаємо за необхідне виокремити такі:

1) у травні 2020 р. Словаччина надала засоби захисту та інші предмети через Механізм цивільного захисту ЄС, а інші держави-члени ЄС підтримали Україну в боротьбі з пандемією COVID-19 з початку кризи, надавши необхідні матеріали й забезпечивши фінансування і технічну допомогу;

2) у червні 2020 р. до Києва прибули 13 вантажних автомобілів із 134 т засобів захисту; вказана допомога була надана Польщею у відповідь на запит України через Механізм цивільного захисту ЄС, де сам ЄС координував та співфінансував це транспортування (#TeamEurope – співпраця між ЄС, його державами-членами та партнерами, що працюють разом на глобальному рівні). Вантаж включав 40 000 медичних масок, 50 000 рукавичок, понад 11 000 лицьових щитків, понад 100 000 л дезінфекційної рідини для рук та поверхонь, 7 000 захисних халатів, 1 000 комплектів захисних засобів та бахіл. Засоби були закуплені Міжнародним фондом солідарності.

Крім двосторонньої допомоги держав-членів, ЄС нині сприяє боротьбі України з вірусом у рамках пакета допомоги на суму 190 млн євро, спрямованого на підтримку нагального, короткострокового реагування на кризу у сфері охорони здоров'я, зміцнення систем охорони здоров'я та врегулювання питань подолання економічних і соціальних наслідків пандемії, що є частиною глобальної відповіді #TeamEurope на пандемію коронавірусу COVID-19 від держав-членів ЄС та їхньої підтримки країнам Східного партнерства.

Уже в умовах сьогодення здійснюються такі заходи, як надання ключових матеріалів, розбудова потенціалу для медичних працівників та органів місцевого самоврядування, допомога уразливим верствам населення, підтримка культури та мікро-, малих і середніх підприємств, інформаційні кампанії щодо запобіжних заходів та підтримка у боротьбі з дезінформацією. Крім того, ЄС продовжує надавати гуманітарну допомогу з обох сторін лінії розмежування на Сході

України, у тому числі для боротьби з пандемією COVID-19.

Ураховуючи розвиток подій у світі, 02 червня 2020 р. Європейська Комісія запропонувала збільшити видатки на 2 млрд євро протягом 2021–2027 рр. аби посилити можливості реагування ЄС у випадках виникнення й поширення транскордонних надзвичайних ситуацій, таких як коронавірус COVID-19. Таке додаткове фінансування планується використати для створення резервів стратегічного обладнання, необхідного для подолання надзвичайних ситуацій у галузі охорони здоров'я, раптових лісових пожеж, надзвичайних ситуацій хімічного, біологічного, радіологічного або ядерного характеру, інших масштабних надзвичайних ситуацій (Crisis management). Відтак Європейською Комісією прийнято рішення щодо розгортання мережі стратегічних запасів, створення якої повною мірою фінансуватиметься нею, а КЦРНС здійснюватиме управлінські та координаційні функції щодо запитів від країн з усього світу через наявний Механізм цивільного захисту ЄС, аби була забезпечена пріоритетність й адресність надходження допомоги туди, де в цьому є найбільша потреба.

11 серпня 2020 р. Європейська Комісія від імені ЄС узгодила Меморандуми про взаєморозуміння щодо програм макрофінансової допомоги з вісьмома партнерами: Албанією (180 млн євро), Грузією (150 млн євро), Йорданією (700 млн євро), Косовом (100 млн євро), Республікою Молдова (100 млн євро), Чорногорією (60 млн євро), Північною Македонією (160 млн євро) та Україною (1,2 млрд євро), що було передбачено й обґрунтовано в (Proposal for a decision). Постійне і швидке виконання цих програм є важливою демонстрацією солідарності ЄС з цими країнами в момент небувалої кризи і допоможе їм обмежити економічні наслідки пандемії коронавірусу COVID-19 (Crisis management). Таким чином, загальні видатки ЄС на потреби надання макрофінансової допомоги в рамках боротьби із пандемією коронавірусу COVID-19 для держав-сусідів, з якими він підтримує партнерські відносини, може перевищити 3,1 млрд євро.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Відтак можемо резюмувати, що Механізм цивільного захисту ЄС був створений з метою посилення співпраці й співробітництва між його державами-членами та країнами-учасницями цього механізму в аспектах підготовки, запобігання, готовності й реагування на виникнення і поширення надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру як на території ЄС, так і за його межами. Нині в умовах гуманітарної кризи глобального масштабу – пандемії корона-

вірусу COVID-19 – Механізм цивільного захисту ЄС покликаний активізуватися в напрямі координації й реагування на запити країн з усього світу з надання відповідної допомоги з метою мінімізації гуманітарних, медичних, соціальних та економічних наслідків її поширення.

Приєднання України до Механізму цивільного захисту ЄС дасть змогу інтегрувати її єдину державну систему цивільного захисту до загальноєвропейської системи запобігання та реагування на виникнення надзвичайних ситуацій для подальшого перетворення ДСНС України у дієву інституцію для забезпечення виконання однієї з

важливих функцій держави – надання допомоги постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій природного й техногенного характеру, що особливо актуалізується в умовах глобального поширення коронавірусу COVID-19. Отже, перспективним для подальших наукових пошуків щодо розглянутої нами проблематики вважаємо напрям подальшого поглиблення співпраці України з міжнародними інституціями, основним завданням яких є спільна і скоординована протидія негативним факторам сучасного світу, її організаційні, функціональні, технологічні та інші аспекти.

Список використаних джерел

- Любінський А. Сучасний стан та перспективи модернізації системи цивільного захисту України. *Ефективність державного управління*. 2015. Вип. 43. С. 104–109.
- Подскальна О. А. Приєднання України до Механізму цивільного захисту Європейського Союзу – один із пріоритетів її європейського вибору. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 19. С. 130–134.
- Співпраця з міжнародними організаціями. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/ua/ES-EK-RE.html> (дата звернення: 05.08.2020).
- Crisis management and solidarity. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/crisis-management-and-solidarity_en (last accessed: 13.08.2020).
- De Pooter H. The Civil Protection Mechanism of the European Union: A Solidarity Tool at Test by the COVID-19 Pandemic. *American Society of International Law*. 2020. Vol. 24. Is. 7. URL: <https://www.asil.org/insights/volume/24/issue/7/civil-protection-mechanism-european-union-solidarity-tool-test-covid-19> (last accessed: 10.08.2020).
- Decision (EU) 2019/420 of the European Parliament and of the Council of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism. *Official Journal of the European Union*. 2019. No L 77 I. 20 March. P. 1–15.
- Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism. *Official Journal of the European Union*. 2013. No L 347. 20 December. P. 924–947.
- Emergency Response Coordination Centre (ERCC). European Commission. URL: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en (last accessed: 13.08.2020).
- EU Civil Protection Mechanism. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en (last accessed: 05.08.2020).
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/echo/index_en (last accessed: 13.08.2020).
- Joint Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Communication on the global EU response to COVID-19. JOIN/2020/11 final. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020JC0011> (last accessed: 15.08.2020).
- Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council on providing Macro-Financial Assistance to enlargement and neighbourhood partners in the context of the COVID-19 pandemic crisis. COM/2020/163 final. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020PC0163> (last accessed: 17.08.2020).

References

- Liubinskyi, A. (2015). Suchasnyi stan ta perspektyvy modernizatsii systemy tsyvilnoho zakhystu Ukrainy [Current condition and modernization prospects of the Ukrainian civil protection system]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*. Vol. 43. P. 104–109 [in Ukrainian].
- Podskalna, O. A. (2015). Pryiednannia Ukrainy do Mekhanizmu tsyvilnoho zakhystu Yevropeiskoho Soiuzu – ody iz priorytetiv yii yevropeiskoho vyboru [Ukraine's accession to the European Union Civil Protection Mechanism as one of the priorities of its European choice]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. Vol. 19. 3. 130–134 [in Ukrainian].
- Spivpratsia z mizhnarodnymy orhanizatsiiamy (2020). Derzhavna sluzhba Ukrainy z nadzvychainykh sytuatsii [The State Emergency Service of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.dsns.gov.ua/ua/ES-EK-RE.html> (accessed: 13.08.2020).
- Crisis management and solidarity. European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/crisis-management-and-solidarity_en (accessed: 13.08.2020).

- De Pooter, H. (2020). The Civil Protection Mechanism of the European Union: A Solidarity Tool at Test by the COVID-19 Pandemic. *American Society of International Law*. Vol. 24. Is. 7. Retrieved from: <https://www.asil.org/insights/volume/24/issue/7/civil-protection-mechanism-european-union-solidarity-tool-test-covid-19> (accessed: 10.08.2020).
- European Parliament and the Council (2019). Decision (EU) 2019/420 of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism. *Official Journal of the European Union*. N L 77 I. 20 March. P. 1–15.
- European Parliament and the Council (2013). Decision No 1313/2013/EU of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism. *Official Journal of the European Union*. N L 347. 20 December. P. 924–947.
- Emergency Response Coordination Centre (ERCC). European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/emergency-response-coordination-centre-ercc_en (accessed: 13.08.2020).
- EU Civil Protection Mechanism. European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en (accessed: 05.08.2020).
- European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/echo/index_en (accessed: 13.08.2020).
- EUR-Lex. Joint Communication to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Communication on the global EU response to COVID-19. JOIN/2020/11 final. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020JCO011> (accessed: 15.08.2020).
- EUR-Lex. Proposal for a decision of the European Parliament and of the Council on providing Macro-Financial Assistance to enlargement and neighbourhood partners in the context of the COVID-19 pandemic crisis. COM/2020/163 final. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020PC0163> (accessed: 17.08.2020).

Anna Terentieva,

*Doctor of Public Administration, Professor,
Chief of the Department of Public Administration in the sphere of Civil Protection,
Institute of Public Administration and Research in Civil Protection*

Oleksandr Tverdokhlib,

*Doctor of Public Administration, Associate Professor,
Professor of the Department of Public Administration in the sphere of Civil Protection, Institute of Public Administration and Research in Civil Protection;
Professor of the Department of Strategic Communications,
National Defense University of Ukraine named after Ivan Cherniakhovskyi*

EU CIVIL PROTECTION MECHANISM UNDER CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC

The general articulation of the issue and its connection with the important research and practice tasks. The given article provides a general overview of the European Union Civil Protection Mechanism functioning, describes its features under modern conditions, characterized by the global spread of the COVID-19 coronavirus pandemic. It actualizes the subject matter of consolidating the efforts of all countries worldwide in counteracting this negative phenomenon, which became nowadays an unexpectedly growing, protracted character and the solution of which requires immediate decisions, because it may have unpredictable humanitarian, medical, social and economic consequences in short-term as well as in long-term prospects.

The analysis of the recent publications regarding the issues this article deals with; identification of parts of the general problem that have not been previously addressed. The subject matter of establishing effective and efficient administration in the field of preparedness, prevention and response to various emergencies was previously described by many native and foreign scientists. However, the study of foreign experience in organizing these processes, unfortunately, did not become the subject of broad scientific discourse. Modern conditions of social development are characterized by the newest phenomena, the answers to which world science is able to present only later, after a deep multifactor analysis and evaluation of its dynamics. However, during the latest decades appeared some researches, the authors of which aim either to shed light on general issues raised by us, or situational describe the current state of affairs in the given field.

The purpose (the objective) of this article is to characterize the theoretical and applied aspects of the European Union Civil Protection Mechanism functioning in the context of global challenges and threats caused by the spread of the COVID-19 coronavirus pandemic, as well as to demonstrate the possibilities of the consolidated approach of states to resist this humanitarian crisis.

The key results and the background. The paper characterizes activities of the Emergency Response Coordination Centre, which is a key administrative element and the basic driver of activities aimed at preparing, monitoring, evaluating and providing assistance in case of natural and man-made emergencies' rise in any country of the world. The functional aspect of the European Union Civil Protection Mechanism under modern conditions of social development is shown, technological features and cases of its activation in response to requests from the countries inside as well as outside the European Union are demonstrated, what is related to their inability to overcome or minimize the consequences of natural or man-made emergencies' rise unassisted and independent. The role of Ukraine in functioning of the European Union Civil Protection Mechanism in accordance with its commitments is elucidated, likewise the extent of its readiness in counteracting the negative consequences caused by the global spread of the COVID-19 coronavirus pandemic within the cooperation bounds with certain institutions in the directions of humanitarian assistance providing, preparedness and monitoring, financial support, consulting, immediate response to emergencies, etc.

Conclusions and the prospects of the further research. We can therefore conclude that the European Union Civil Protection Mechanism was established to strengthen cooperation between its member states and participating states in preparedness, prevention and response to the spread of natural and man-made emergencies inside and outside EU. Today, in the context of a global humanitarian crisis – the coronavirus pandemic COVID-19 – the European Union Civil Protection Mechanism is used for coordination and respond to requests from countries around the world in order to provide appropriate assistance for minimizing the humanitarian, medical, social and economic consequences of its spread. Ukraine's accession to the European Union Civil Protection Mechanism will allow an integration of its united state civil protection system into the pan-European system of emergency prevention and response, which is especially relevant in the times of the coronavirus pandemic COVID-19 global spread. That is why we consider as prospects of further research intensification of Ukraine's cooperation with international institutions, the main task of which is joint and coordinated counteraction and resistance to the negative factors of the modern world, its organizational, functional, technological and other aspects as continuation of our subject matter.

Keywords: EU Civil Protection Mechanism; emergencies; cooperation; coronavirus COVID-19; pandemic; humanitarian crisis; emergency response.

Матеріал надіслано 08 вересня 2020 р.

Цитування:

Терент'єва А., Твердохліб О. Механізм цивільного захисту ЄС в умовах пандемії COVID-19. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президенті України*. 2020. Вип. 2. С. 110–117.

Повна версія статті доступна також на сторінці:

<http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua>